

РЕГИОНАЛНИ ПРОФИЛИ ПОКАЗАТЕЛИ ЗА РАЗВИТИЕ

2015

И.П.И
Институт за пазарна икономика

РЕГИОНАЛНИ ПРОФИЛИ

ПОКАЗАТЕЛИ
ЗА РАЗВИТИЕ

2015

д-р Десислава Николова

главен икономист

Институт за пазарна икономика

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

РЕГИОНАЛНИ ПРОФИЛИ

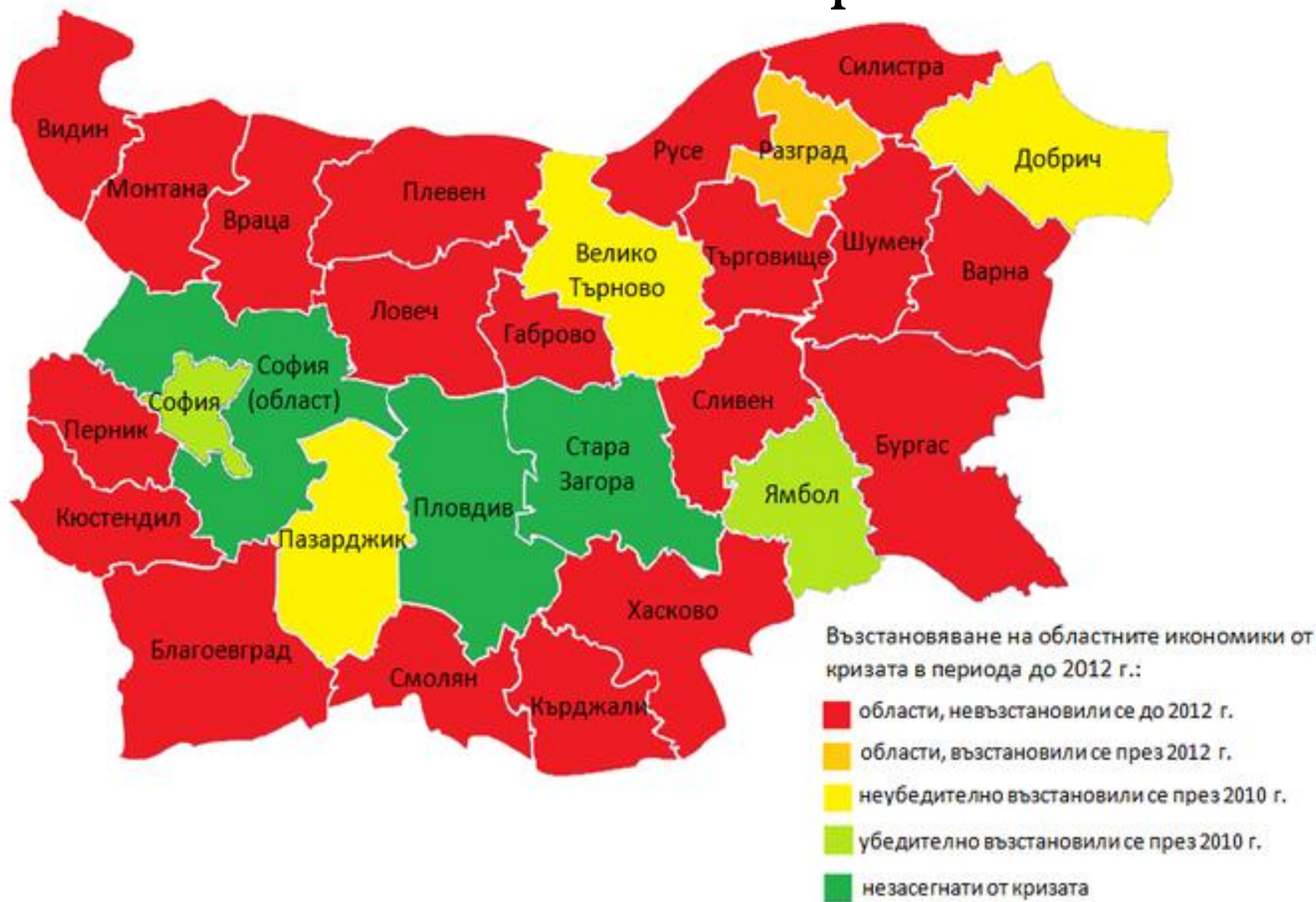
ПОКАЗАТЕЛИ
ЗА РАЗВИТИЕ
2015

Възстановяване от кризата – трудно и с различен темп

- БВП на страната достига предкризисното си ниво през 2014 г.
- Възстановяването в областите – с различен темп
- До 2012 г. само 9 области са надминали предкризисните си нива на БВП:
столицата, София, Пловдив, Ямбол, Велико Търново, Пазарджик, Стара Загора, Добрич и Разград

Възстановяване на областните икономики от кризата

Доходи – сериозен удар през 2010 г.

- Доходите на домакинствата - сериозен удар от кризата; последиците - най-вече през 2010 г.
- Възстановяването до предкризисните нива - факт в повечето области до 2012 г.
- Продължават да страдат от бавния растеж
- Разликата между областта с най-високи и тази с най-ниски доходи - над 2 пъти (6890 лв./лице в **столицата** спрямо 3289 лв./лице в **Силистра**)

Бедност – без ефект от кризата?

- Дял на лицата в бедност – без осезаем ефект от кризата (21-22% за 2007-2013 г.)
- **Пазарджик и Сливен** – около 1/3 са бедни
- **Пазарджик** – едни от най-неблагоприятните показатели за бедност и условия на живот
- Население с материални лишения – ръст през 2009 г., но възстановяване до 2013 г.

Пазар на труда – раздвижване едва през 2014 г.

- Рязък спад на заетостта през 2009-2010 г.
- Най-голям срив: **Ловеч** (-11,2 пп), **Кюстендил** (-7,8 пп), **Благоевград** (-6,6 пп), **Смолян** (-6,2 пп), **Сливен** (-6,1 пп), **Силистра** (-5,9 пп)
- В някои от тези области кризата задълбочи структурните слабости на икономиките (**Кюстендил**, **Силистра** и **Сливен**)
- От 2011 – ръст на заетостта в половината области, но заради по-бързия спад на населението

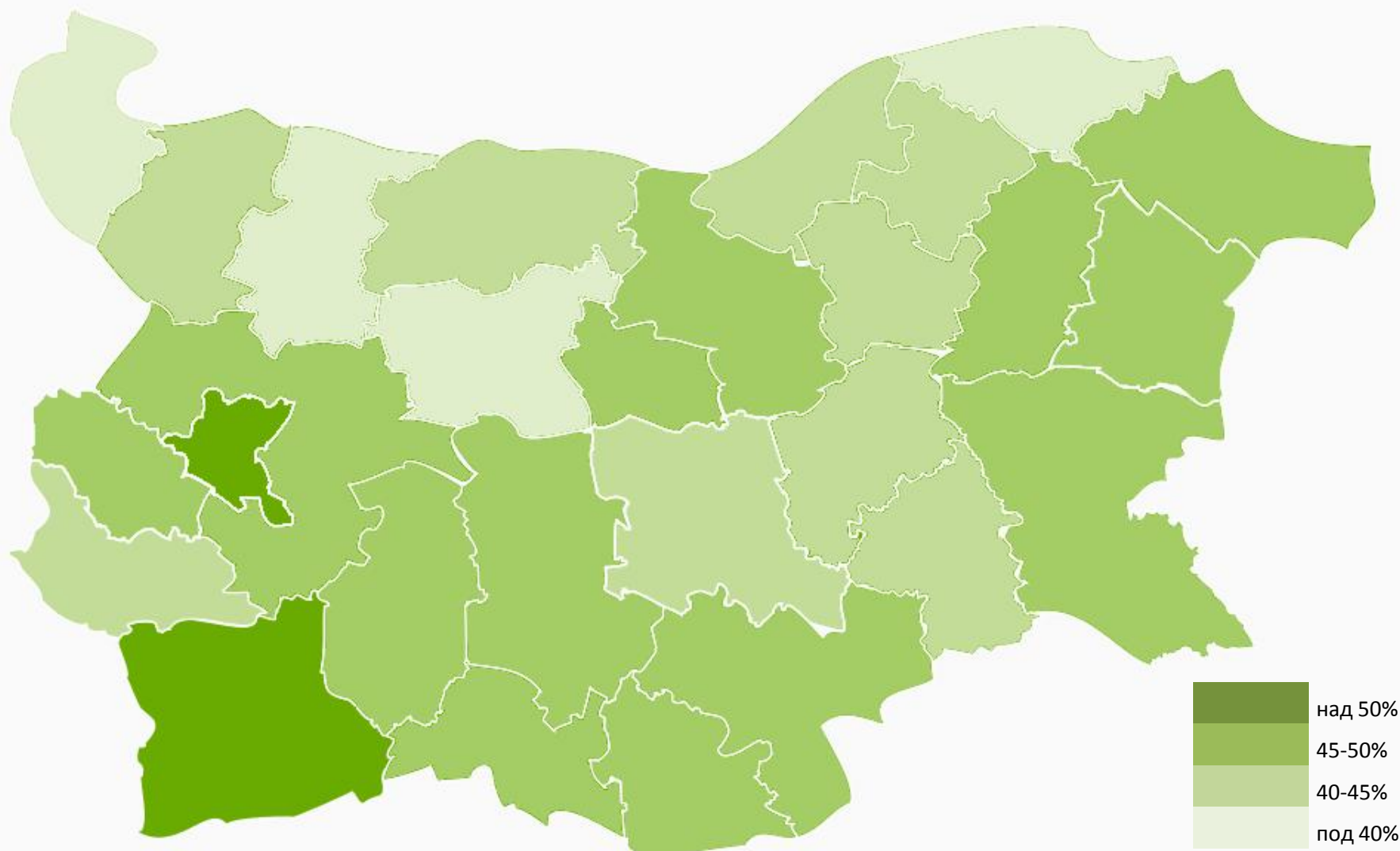

Заетостта към 2014 – далеч от 2008 г.

- От 2014 г. – създаване на работни места
- Коефициентът на заетост расте в 19 области, но в повечето е далеч от 2008 г.
- Няколко области не участват в този процес - **Видин, Враца, Ловеч и Силистра**
- Тези области (без Ловеч) - много висока безработица: 18,1% за Враца, над 22% за Видин и Силистра спрямо 11,4% средно
- Ловеч: в дъното по икономическа активност (36,9%)

Коефициент на заетост, 15+ г. (%)

Бургас – шампион по чужди инвестиции след кризата

- Бургас, Пловдив, София, Стара Загора и Пазарджик – значителни ЧПИ след кризата
- Област Бургас – ЧПИ към 2013 г. 4 пъти над 2008 г.
- Някои области компенсират ниските частни инвестиции след 2009 г. с европейски средства
- Примери: Ловеч (3-то място, близо 1000 лв./лице), Враца, Видин, Кърджали, Ямбол и Разград
- Но: водещи центрове като столицата, Варна, Стара Загора и Пловдив - относително слабо усвояване

Административни услуги – напредък с едното гише, но не и с е-услугите

- Услуги на „едно гише“ – масово 4-ти (работещ) или 5-и етап („развиващ“ се)
- Единствено в област Варна - повечето общини са достигнали **най-високия етап**
- Е-услуги – по-бавен напредък
- Около **2/3 от общините – без е-услуги**
- Варна – отново добър пример, “транзакция”

Кадастър – пречка пред инвестициите

- Покритието с **кадастъра – масово изостава**
- През 2014 г. - по-малко от 1/5 от страната е включена в кадастъра (18,1%)
- **Единствено столицата и Ловеч** - високо покритие (съответно 95,8 и 74%)
- Видин, Кърджали, Търговище, Хасково, Перник, Враца и Велико Търново - под 10%.

A decorative graphic on the left side of the page consists of a series of purple circular icons connected by a thin, winding line. The icons represent various social and economic concepts: a bus, a leaf, a stack of books, a person, a person in a suit, a briefcase, a scale of justice, a plus sign, a line graph, a group of people, a folder, and a percentage sign.

СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ

РЕГИОНАЛНИ ПРОФИЛИ

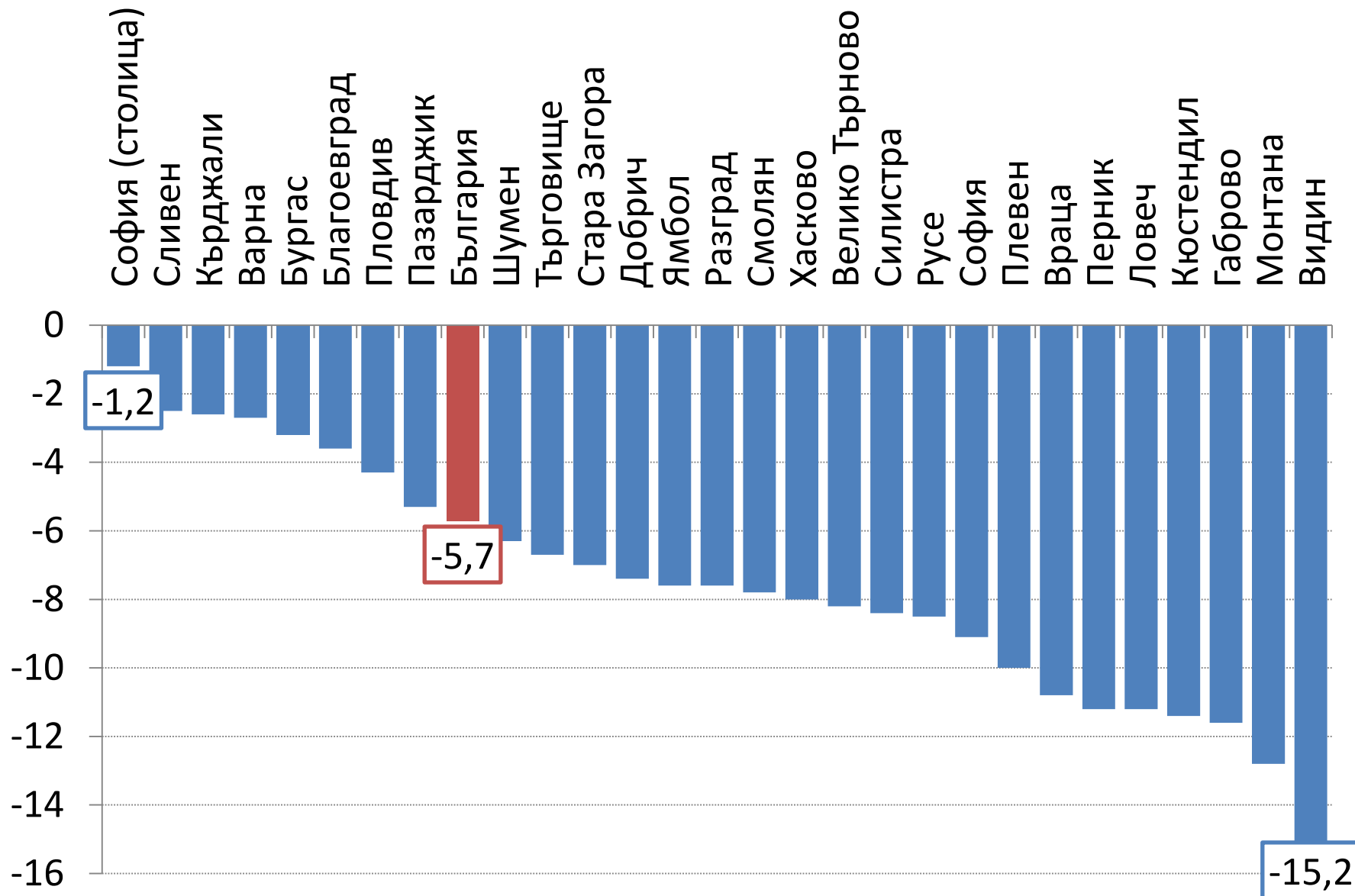
ПОКАЗАТЕЛИ
ЗА РАЗВИТИЕ
2015

Демография – по-добра в икономически силните области

- Демографската картина - по-добра в областите с голяма инвестиционна и бизнес активност
- Изключения - **Сливен** (заради високата раждаемост – 12,4 ‰ през 2014 г.) и **Кърджали**
- **Кърджали** - (необичайно) висок механичен прираст през 2014 г., 12‰
- Причина: висок брой заселили се; по-малко от 1/3 - от други области, над 2/3 – от чужбина.

Коефициент на естествен прираст, ‰

Само шест области привличат хора

- Единствено Варна, Бургас, столицата, Кърджали, Стара Загора и Хасково - положителен механичен прираст (2014 г.)
- Видин, Габрово и Кюстендил – най-изразено застаряване на населението: на всяко дете до 14 г. - повече от двама души на 65 и повече г. (при 1,4 за страната)

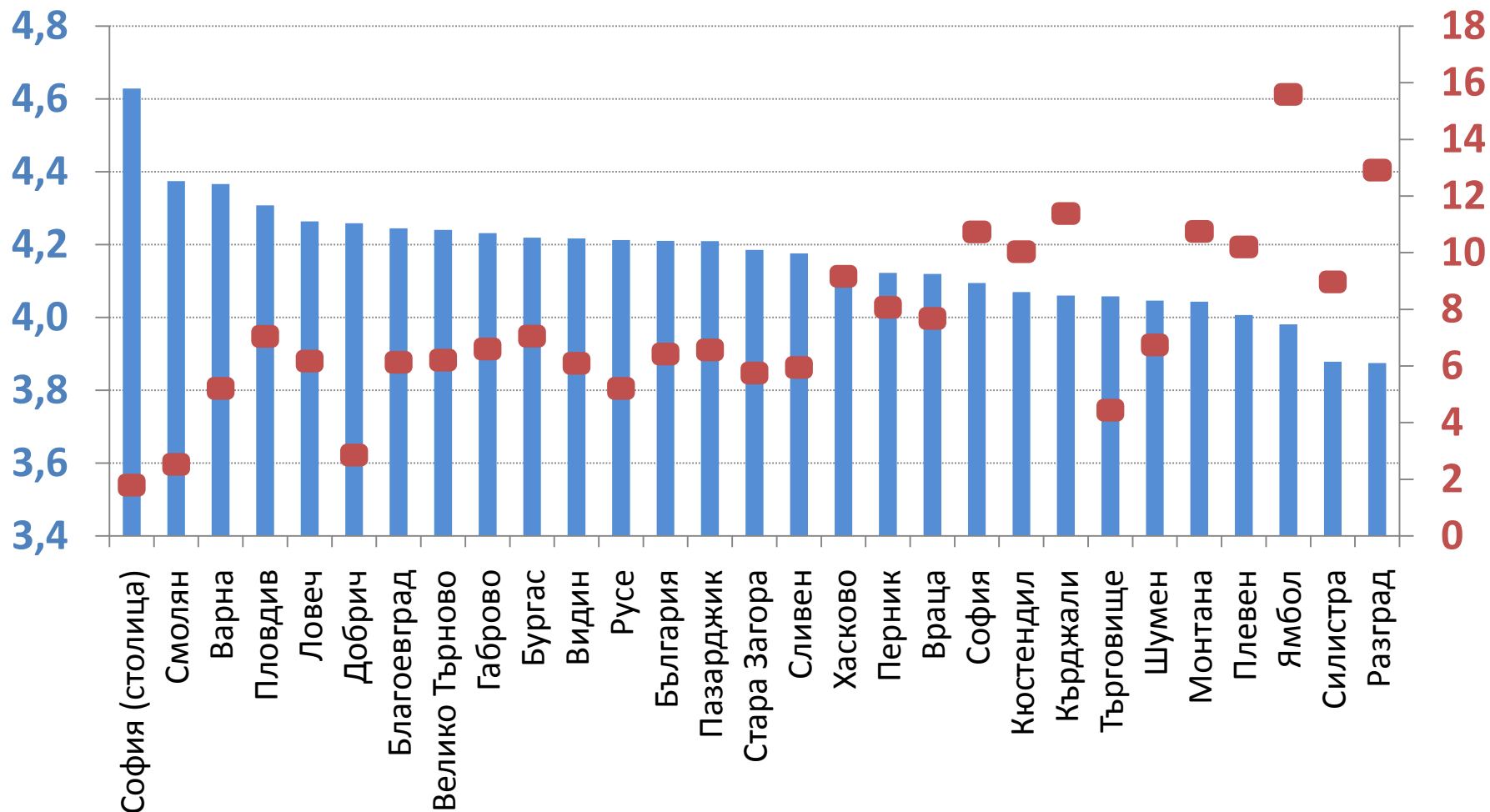

Образование: слабо развитите области с по-лошо представяне

- Силистра, Монтана, Разград, Сливен: най-ниска оценка
- Проблемите – много отпаднали и второгодници, ниски оценки на матурите, липса на ВУЗ-ове или малко студенти, малко висшисти
- Сливен – освен горните проблеми, нисък обхват и малко преподаватели
- Изключение: Велико Търново – слаба икономика, но висока оценка за образование

Представяне на матурите

■ Среден успех от матурите по български език и литература през 2015 г. - лява скала

■ Дял на оценките по български език и литература под среден 3,00 % (2015) - дясна скала

Сигурност и правосъдие – обратна зависимост с икономиката

- По-развити икономически области - повече проблеми в правосъдието, по-голяма престъпност
- **София (столица), Благоевград, Бургас и Варна** - В дъното по правосъдие и сигурност, но с високи оценки за икономическо развитие
- **Кърджали, Смолян, Силистра и Ловеч** - ниска престъпност и относително ефективна местна съдебна система, но слаба икономика
- Изключения: **Габрово, Кюстендил, Сливен, Монтана**

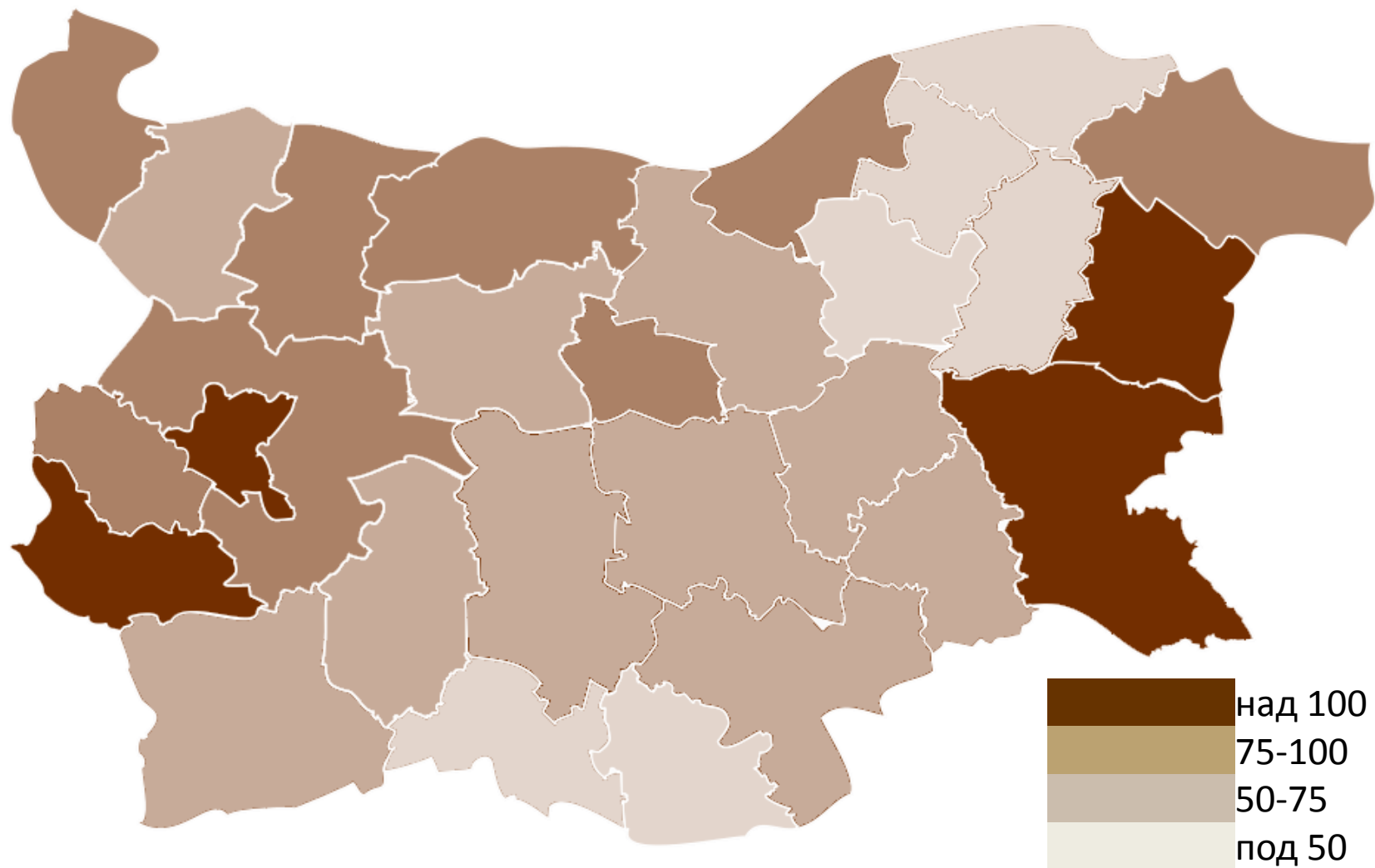

По-малко престъпност, но по-бавно правораздаване

- Натовареността на наказателните съдии в окръжните съдилища – намаление от 10,8 (2010 г.) на 8,3 дела/месец (2013 г.)
- Обяснение: спад в регистрираните престъпления както срещу собствеността, така и срещу личността (2013 г. към 2010 г.)
- Въпреки това: масово расте делът на висящите дела и намалява делът на делата, завършили до 3 месеца
- Намалена ефективност на съдебната система в повечето области?

Регистрирани престъпления срещу собствеността на 10 000 души, 2014 г.

A decorative graphic on the left side of the slide consists of a red, wavy line connecting various circular icons. From top to bottom, the icons include: a bus, a leaf, a stack of books, a person with a speech bubble, a person in a suit, a briefcase, a scale of justice, a plus sign, a line graph, a group of people, a folder, and a percentage sign.

ТИПОВЕ РЕГИОНАЛНИ ПРОФИЛИ

2015

доц. д-р Александър Цветков
Региостат

Новости

- Използваният досега клъстерен анализ на областното състояние и развитие - допълнен и обогатен
- Формирането на типовете регионални профили - чрез свързаното използване на факторния анализ и невронните мрежи
- Предимство на факторния анализ - позволява редуцирането на първичния набор от показатели до по-малък брой обобщени фактори (главни компоненти)

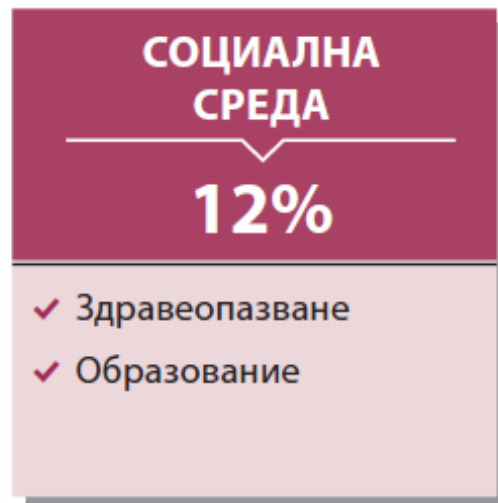
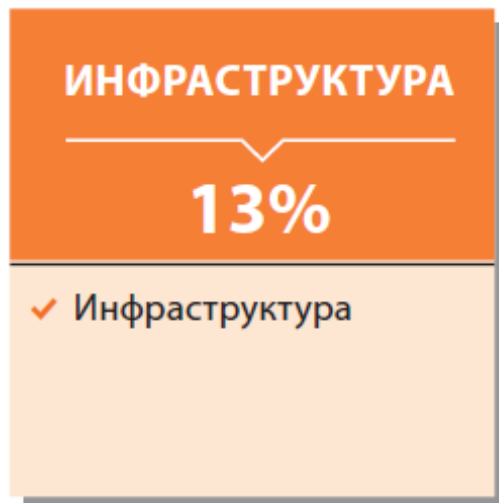
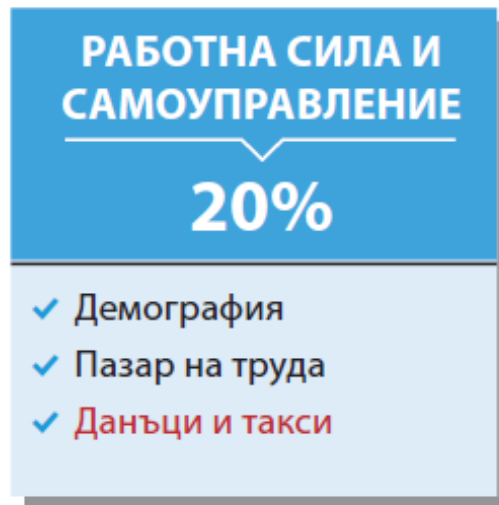
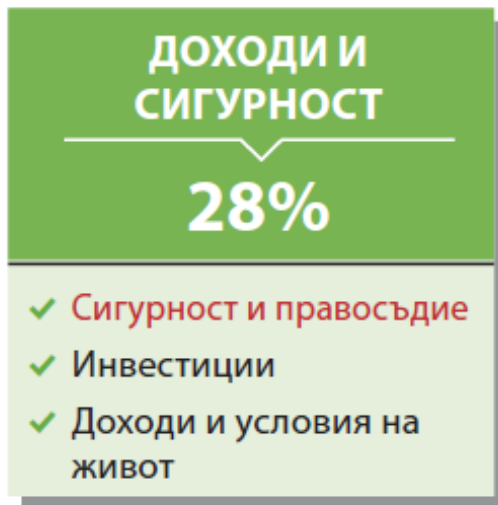

Новости

- Методът на главните компоненти:
 - позволява характеризирането на областите без съществена загуба на изходна информация
 - дава възможност да се открият определени типологии на базата на скритите фактори – главни компоненти
- Типовете регионални профили могат да се използват за:
 - идентифициране на комплексни положителни или отрицателни явления
 - разкриване и анализ на причините, породили тези явления
 - формулиране на общи или секторни политики

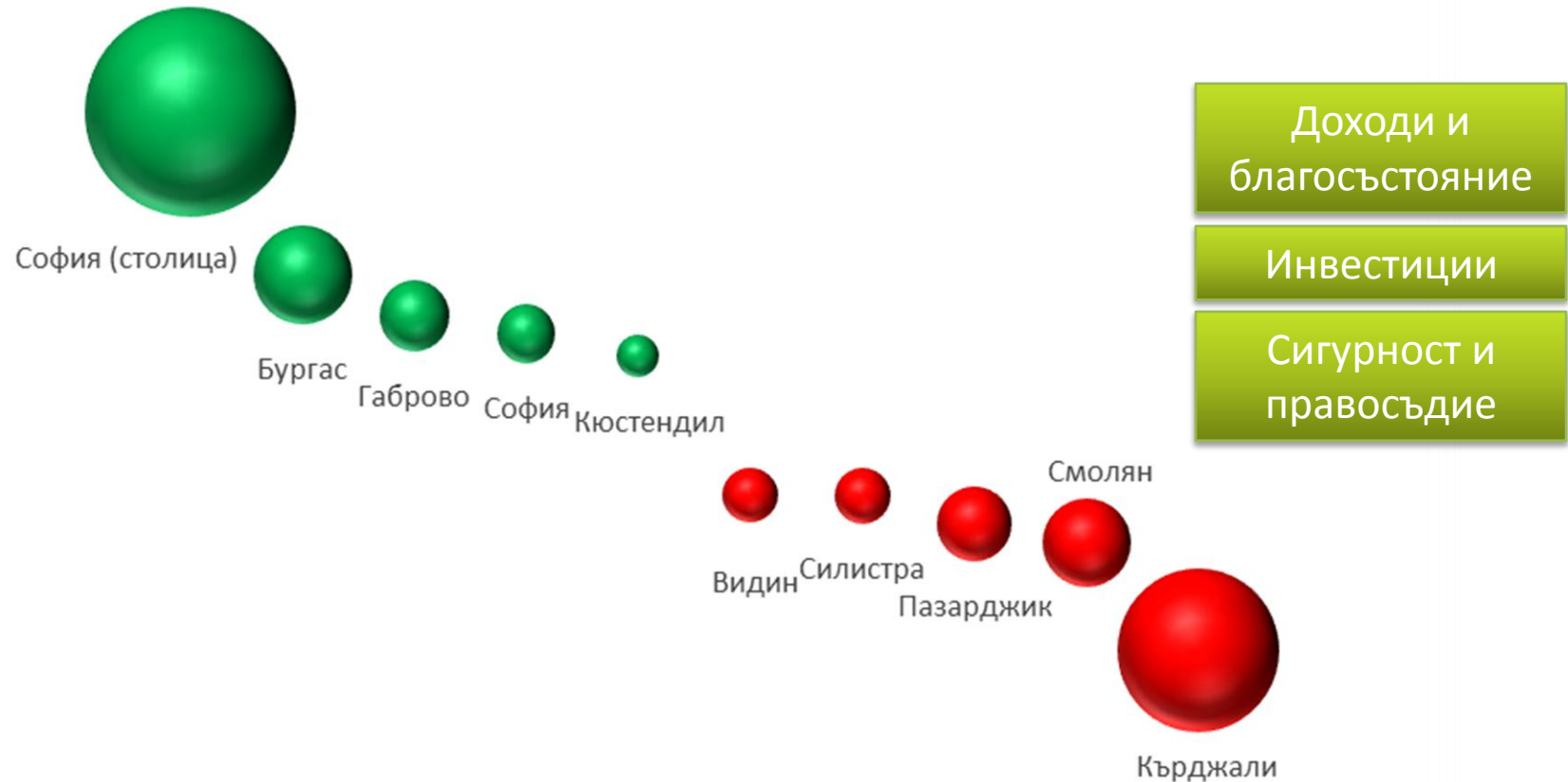
Типологии по главни компоненти

- Показателите с **червен цвят** имат обратна връзка с главния компонент

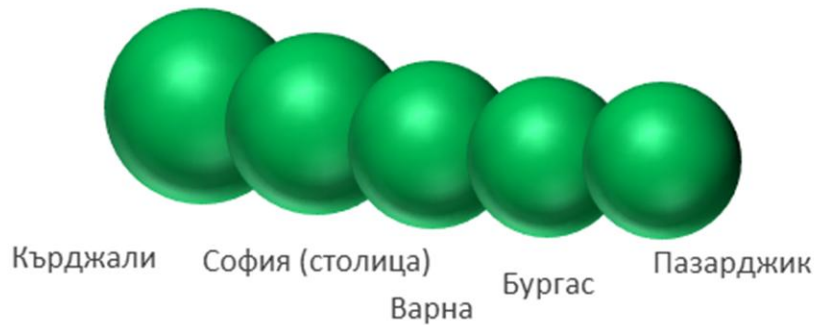
- Общата вариация, определена от главните компоненти, е 73%

Доходи и сигурност

- Определя почти 30% от различията между областите
- Икономическото развитие е съпътствано от повече проблеми в работата на правосъдната система и повече регистрирани престъпления срещу личността и собствеността

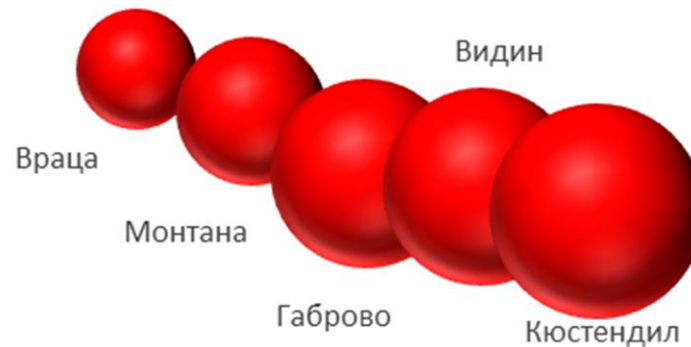
Работна сила и самоуправление

Демография

Пазар на труда

Данъци и такси

- Определя около 20% от различията между областите
- Общините в областите в относително по-добро демографско състояние и с по-добри условия на пазара на труда могат да си позволят по-високи равнища на местните данъци и такси

Типове регионални профили

Много добро социално-икономическо състояние

Добро общо демографско състояние

Лошо демографско състояние, най-добра инфраструктура

Лошо демографско състояние, слаба инфраструктура

Относително лоша инфраструктура и социална среда

Най-висока сигурност

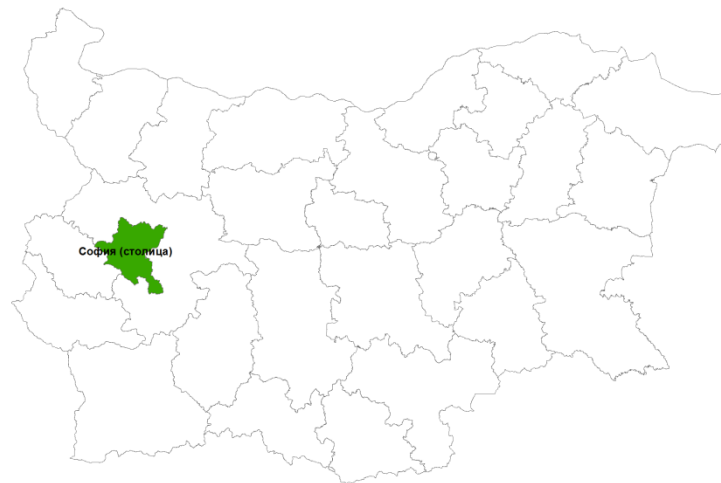
Влошена икономика, най-лоша социална среда, добра инфраструктура

Без характерен профил

ТИПОВЕ РЕГИОНАЛНИ ПРОФИЛИ

Много добро социално-икономическо състояние

София (столица)

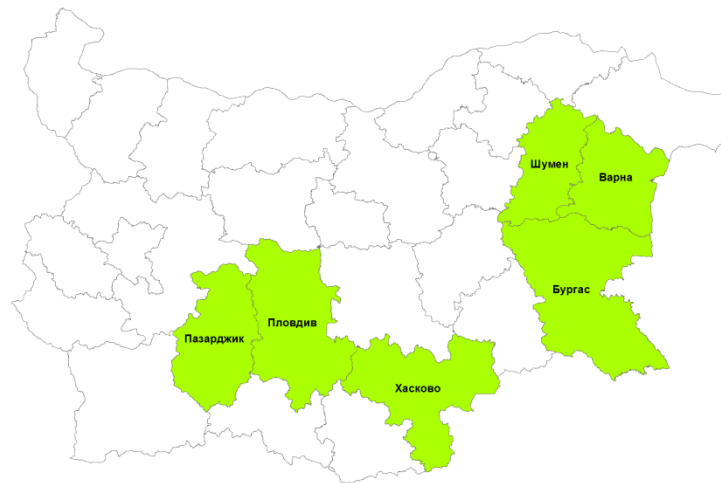

- За поредна година образува отделен клъстер
- Най-развитата икономика (доходи и инвестиции), най-добро общо демографско състояние и най-силен пазар на труда
- Единствената с подобни характеристики
- Най-голям БВП на човек от населението - 2 пъти по-голям от втората (област София) и близо 5 пъти по-голям от последната (Силистра)
- Най-високи средна работна заплата и инвестиции – СРЗ е с 40% по-висока от страната и 2 пъти по-висока от последната (Видин)
- Най-лошо състояние на сигурността и правосъдието

ТИПОВЕ РЕГИОНАЛНИ ПРОФИЛИ

Добро общо демографско състояние

Варна	Шумен
Пазарджик	Хасково
Пловдив	Бургас

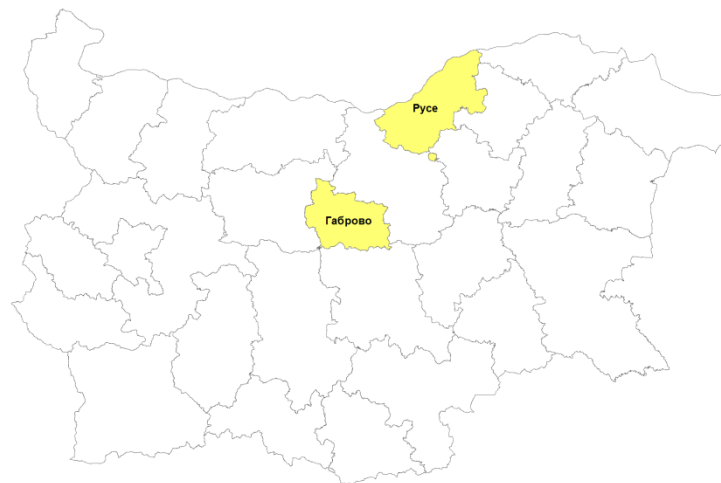
- Сравнително нисък отрицателен естествен прираст на населението
- Относително добра възрастова структура
- Високи местни данъци и такси

ТИПОВЕ РЕГИОНАЛНИ ПРОФИЛИ

Лошо демографско състояние, най-добра инфраструктура

Габрово

Русе

- Русе и Габрово са съответно първа и втора според развитие на инфраструктурата
- Габрово е с най-голяма гъстота на пътната мрежа
- Русе е втора по гъстота на железопътната мрежа
- Само Враца, Видин и Ловеч са по-зле в демографско отношение от Габрово
- Габрово е с най-влошената възрастова структура в страната
- Едни от най-ниските равнища на местните данъци и такси

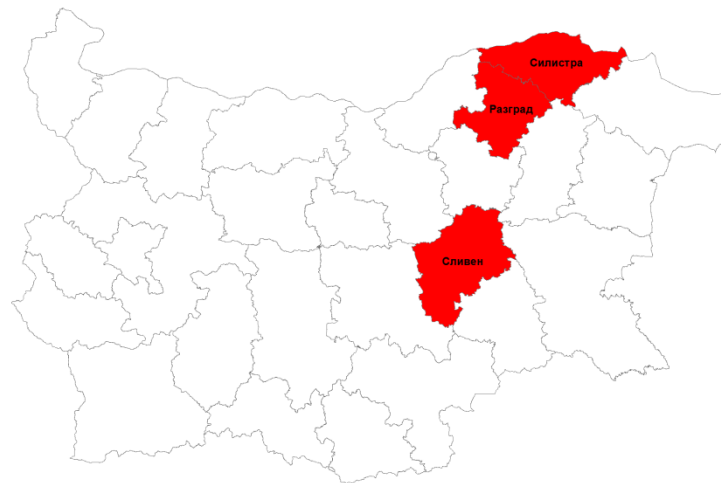
ТИПОВЕ РЕГИОНАЛНИ ПРОФИЛИ

Влошена икономика, най-лоша социална среда, добра инфраструктура

Разград

Силистра

Сливен

- Най-лошо състояние на социалната среда (образование и здравеопазване)
- Разград и Силистра са с най-слабия среден успех от матурите по български език и литература
- Сливен е с най-висок дял на отпадналите от основно и средно образование
- Сливен е с най-висок коефициент на детска смъртност и най-високо равнище на бедност
- Силистра е с най-малък БВП на човек от населението и най-нисък доход на лице от домакинството

ИЗВОДИ

- Област София (столица) се отличава от всички останали и е водеща в социално-икономическо отношение. През целия период на разработване на регионалните профили тя формира отделен клъстер със значителни разлики спрямо останалите области.
- Единствено София (столица) има цялостно благоприятен социално-икономически профил.
- За поредна година областите Разград и Силистра затвърждават лошото си социално-икономическо състояние.

ИЗВОДИ

- Обхватът на профилите, характеризиращи се с лошо социално-икономическо състояние, остава по-широк, отколкото на тези с относително добро състояние.
- Икономическото развитие е пряко свързано с проблеми в сферата на сигурността и правосъдието.
- Подходът чрез ниски местни данъци и такси да се компенсират лоши демографски характеристики не дава съществен резултат.
- Регионалната политика НЕ работи – не се наблюдава икономическо и социално сближаване между областите.

ПАЗАР НА ТРУДА: ОСНОВНИТЕ ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА

Явор Алексиев

ИКОНОМИСТ

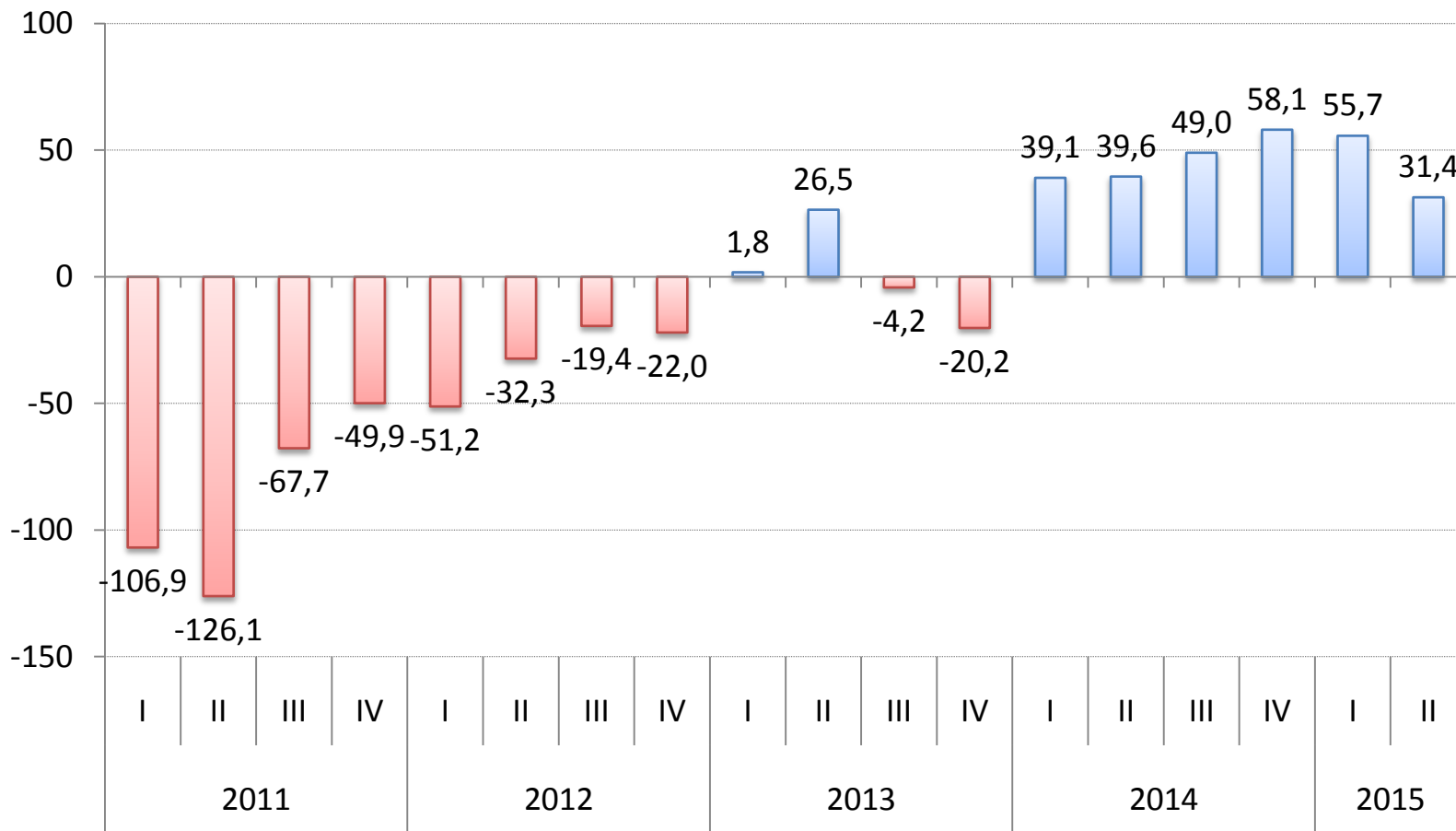
Институт за пазарна икономика

Какво показват данните за пазара на труда?

- Последните година и половина – най-силните за пазара на труда от началото на десетилетието
- Основното подобрене е през 2014 г.
- Териториалните дисбаланси остават - има райони, в които възстановяването тепърва предстои

Динамика на броя на заетите на годишна база (2011-2015), хил. души

Области, в които 2014 г. е подчертано силна или слаба за пазара на труда

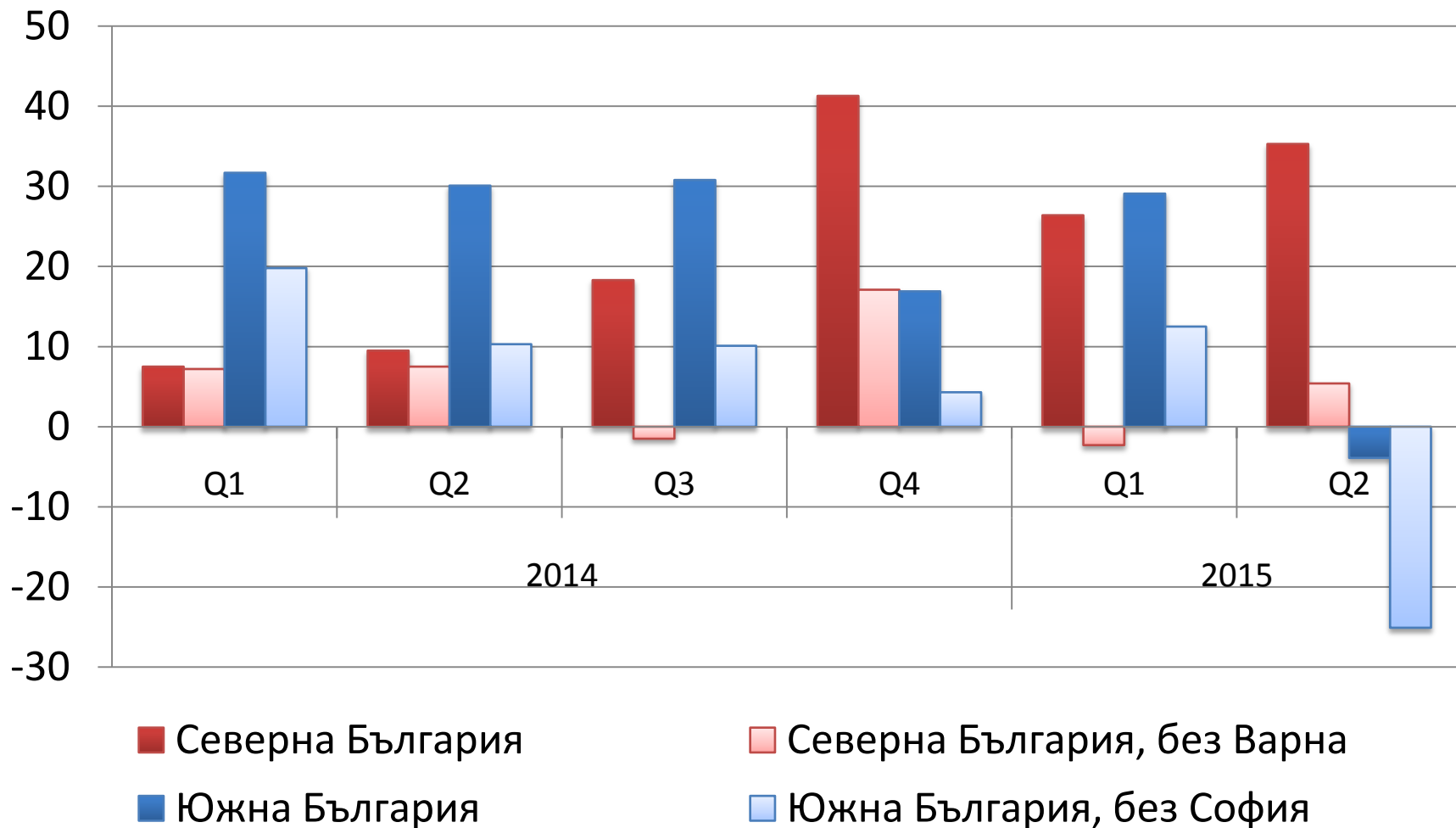

Какво ни казват данните за пазара на труда?

- През 2015 г. възстановяването се забавя
- Все по-голяма част от новите работни места се генерира в **София (столица)** и **Варна**
- В Южна България възстановяването е почти спряло

Области, в които 2014 г. е подчертано силна или слаба за пазара на труда

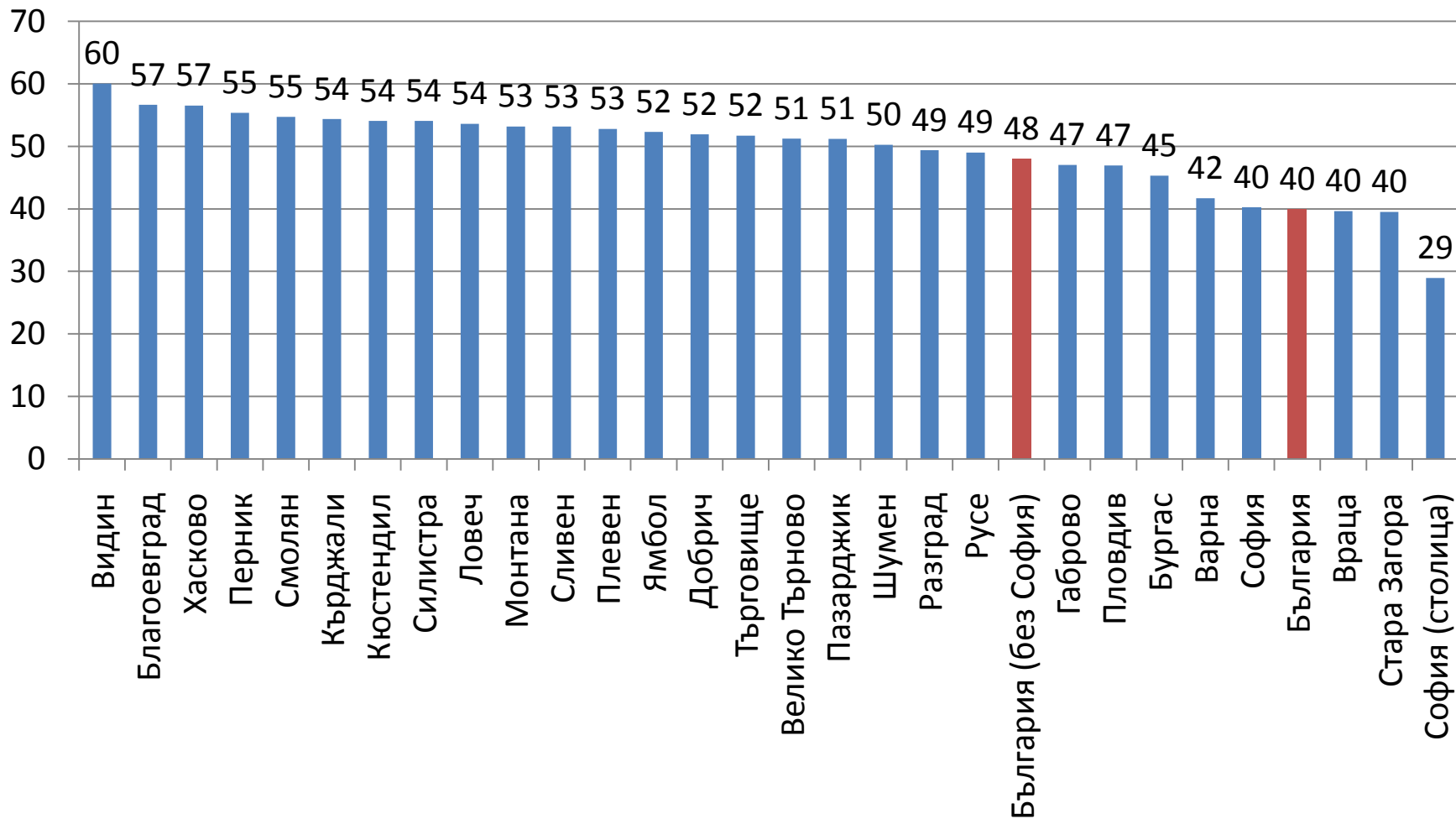

Основните рискове

- Повишаването на минималната работна заплата и минималните осигурителни прагове
- Задълбочаването на структурната безработица (все повече предприятия не могат да открият нужните им кадри)

Съотношение между МРЗ и средната брутна заплата по области за 2013 г., %

БЛАГОДАРИМ ЗА ВНИМАНИЕТО!

**РЕГИОНАЛНИ
ПРОФИЛИ**

ПОКАЗАТЕЛИ
ЗА РАЗВИТИЕ

2015